

השפעת פלישת אורן ירושלים (*Pinus halepensis*) על לחץ טריפה בקני ציפורים

אסף בן דוד¹, תמר דיין¹ ועדו יצחקי²

1- המחלקה לזואולוגיה, הפקולטה למדעי החיים ע"ש גורג' ס. וייז, אוניברסיטת תל

אביב, תל אביב

2- החוג לביולוגיה אבולוציונית וסביבתית, אוניברסיטת חיפה, חיפה

asafbd@gmail.com

פלישת אורן ירושלים (*Pinus halepensis*) לשטחי בתה, שיחייה וחורש טבעיים משנה את הרכב הצומח וגובהו. שינויים אלו עלולים לשנות את תנועת הטורפים ובכך להגביר את לחץ הטריפה על נטרפים. טריפה בעונת הקינון נחשבת לאחד מהגורמים המשמעותיים המשפיעים על גודל אוכלוסיית ציפורי שיר. במחקר זה בחנו כיצד פלישת אורן ירושלים משפיעה על אוכלוסיות סבכי שחור כיפה (*Sylvia melanocephala*) בשטחי שיחייה ברמת הנדיב. השערתנו הייתה כי פלישת האורן עשויה להיטיב עם מין טורף, עורבני שחור כיפה (*Garrulus glandarius*) ובכך להגביר את לחץ הטריפה על סבכי שחור ראש. שאלת המחקר נבחנה בארבעה בתי גידול הנבדלים זה מזה בצפיפות האורנים באמצעות שתי שיטות: (1) הצבת קנים עם ביצי דמה וזיהוי טורפים על פי סימני טריפה על הביצים, (2) ניטור אקוסטי של קולות התגודדות של סבכי שחור ראש וקולות עורבני שחור כיפה. שיעור טריפת הקינים הגבוה ביותר נמצא בגריגה עם עצי אורן פזורים (75% מהקינים נטרפו) וביער אורנים פתוח (60%). לחץ הטריפה הנמוך ביותר נמצא בגריגה ללא אורנים (42%) ובחורשות אורן צפופות (32%). ניתוח הנתונים האקוסטיים מלמד על נוכחות שונה של עורבנים בין ארבעת בתי הגידול. קולותיהם נשמעו בתדירות גבוהה ביער אורנים הפזור ובגריגה עם עצי אורן פזורים. גם מספר קולות ההתגודדות של סבכי שחור ראש הגבוה ביותר היה ביער אורנים פתוח (13.6 אירועים בממוצע ל 40 מחזורי הקלטה) ובגריגה עם עצי אורן פזורים והנמוך בגריגה הפתוחה (4.5 אירועים בממוצע). מודל שנבנה לחיזוי הסיכוי לטריפת קן הראה כי תצורות הצומח עם אורנים פזורים והתקדמות עונת הקינון משפיעים באופן חיובי ומובהק על סיכויי הטריפה ונשללה השפעתם של משתנים סביבתיים בדידים כגון מספר האורנים, כיסוי צומח וגובה צמחייה. למרות שבין טורפי הקינים זיהינו מכרסמים וזוחלים אנו מעריכים כי הטריפה הגבוהה בשטחי הגריגה אליהם פלשו אורנים ובשטחי היער הפתוח קשורה לעורבנים. אנו מניחים שהעורבני משתמש בעצי האורן כנקודות תצפית על שטחי הגריגה ולכן גובר לחץ הטריפה על קני ציפורי שיר בשטחים אליהם פלשו אורנים.